

EL VELÒDROM I L'ARXIU DEL MARESME: 90 anys d'història

Proposta dirigida a l'alumnat de Cicle Mitjà de Primària

Índex

1. Presentació de l'activitat	3
2. Dinàmiques de l'activitat	5
2.1 Anàlisi documentació	5
2.2. Recerca de localitzacions i recreació fictícia de les imatges	8
2.3. Presentació de les fotografies realitzades davant de la resta de la classe.....	9
3. Materials	10
Material 1: Plànol del Velòdrom de 1929	10
Material 2: Fotografies de carreres de bicis i motos.....	11

1. Presentació de l'activitat

Descripció de la proposta

El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya disposa d'una Xarxa d'Arxius Comarcals encarregats de conservar, tractar, fer accessible i difondre el nostre patrimoni documental. Des de la Xarxa d'Arxius Comarcals, coincidint amb l'Any de l'Esport, s'han creat una sèrie d'activitats dirigides al públic escolar. Les diferents propostes faciliten que l'alumnat entengui quina és la funció pràctica d'un arxiu i ofereixen diferents aproximacions a aquest a partir del treball amb documents relacionats amb l'esport.

Descripció de l'activitat

Aquesta activitat es centrarà en el ciclisme, prenent com a referència el velòdrom de Mataró. En aquest cas, els mostrarem un plànol de 1929 i fotografies dels anys 40 en endavant (després de la seva inauguració el 1948). Els i les alumnes hauran d'intentar recrear les escenes de les imatges, parant atenció als canvis que s'han esdevingut en els equipaments esportius i les localitzacions.

Objectius i competències bàsiques

- Tenir consciència del valor del treball individual i col·lectiu i desenvolupar hàbits d'esforç i treball en l'estudi, així com actituds de confiança, amb

iniciativa personal i emprenedoria, autodisciplina, sentit crític, responsabilitat, curiositat, interès, plaer per aprendre i creativitat en l'aprenentatge.

- Ser capaç d'interactuar en els diàlegs o debats, aportant i defensant idees pròpies i defensant o contradient, si cal, les dels altres amb arguments raonats. Així com, de fer una exposició breu sobre un tema concret.
- Respectar les normes bàsiques que regeixen la interacció oral: torn de paraula, to de veu, respecte per les opinions dels altres...
- Valorar els documents com a instrument de comunicació, transmissió de memòria i anàlisi.
- Valorar els arxius com a gestors del patrimoni documental.
- Conèixer les funcions d'un arxiu.
- Observar i fer una anàlisi crítica de diferents tipus de documents.
- Valorar els documents com un patrimoni que cal preservar.
- Participar del treball cooperatiu a l'hora de crear i gestionar el projecte plantejat.
- Participar de la creació de la imatge corporativa del club, tot mostrant interès, respecte i valoració per les produccions alienes.
- Utilitzar les eines digitals en la gestió, creació i comunicació del club.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit lingüístic: l'activitat treballa la capacitat d'expressar, interpretar i comunicar conceptes, pensaments, fets i opinions, oralment fent servir diferent suport gràfic projectat a la pissarra digital/projector (fotografies i plànol).

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit de coneixement del medi: la unitat proposa l'observació i exploració de l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de

curiositat i respecte. També la realització d'un treball d'investigació a partir del plantejament de qüestions traçant relacions entre fets del el passat i fets del present, mitjançant el treball cooperatiu a partir de les fotografies i del plànol. Caldrà recrear elements del passat de la manera més fidedigna possible (vestuaris, atrezzo, *vestir* les bicicletes si cal...)

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit artístic i cultural: L'activitat vol reivindicar, conèixer i comprendre el nostre patrimoni documental i també vol implementar el treball a partir de l'ús de la fotografia. Alhora, caldrà que siguin capaços d'apreciar les produccions pròpies i alienes.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit d'educació física: Durant la durada de l'activitat el grup classe anirà a conèixer el velòdrom i localitzacions on s'han emplaçat les fotografies per a reproduir-les pel que caldrà desplaçar-s'hi i fer un recorregut.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit de l'educació en valors socials i cívics: la proposta es basa en el compromís de tots els alumnes per impulsar un projecte comú. L'aprenentatge cooperatiu promou el compromís personal, la pròpia autonomia i el respecte vers l'altre, entenen el diàleg com a eina d'entesa i participació.

2. Dinàmiques de l'activitat

2.1 Anàlisi documentació

Objectius	<p>Conèixer què és un arxiu i familiaritzar-se, específicament, amb un arxiu d'imatges.</p> <p>Aprendre a llegir una fotografia del passat: entendre què ens explica i poder</p>
-----------	--

	<p>contextualitzar-la mínimament.</p> <p>Aprendre a dur a terme un projecte de recerca fent servir diverses fonts, alternant entre arxiu analògic i digital.</p> <p>Entendre l'arxiu com un element viu i no només com un "magatzem" de documents antics.</p>
Durada	6 hores
Materials	Imatges de documents originals de l'Arxiu Comarcal del Maresme
Metodologia	<p>Diàleg a l'aula a partir del material proporcionat.</p> <p>Treball de recerca per grups.</p> <p>Producció de fotografies en base a documents històrics.</p> <p>Presentació en diversos formats davant la resta de la classe.</p> <p>Tancament de l'activitat fent una visita a l'Arxiu Comarcal del Maresme.</p>

Aquesta primera part de l'exercici la podem dur a terme amb tota la classe.

Durant la sessió l'alumnat observarà les imatges projectades o en la pantalla digital. Primerament el/la docent els explicarà que veuran una sèrie d'imatges i que les analitzaran entre tots a través d'un seguit de preguntes que se'ls aniran plantejant. Això ho faran establint un diàleg ordenat i respectuós on cal que participi el màxim de veus diferents possibles per enriquir-lo i anar involucrant els alumnes en el projecte. Abans de començar el diàleg, és molt important que es deixi una estona per poder observar les imatges en silenci. S'haurà de prendre nota de les idees més rellevants. Això ho poden fer torns, tots... Seguidament, es presenten les preguntes bàsiques per poder realitzar una anàlisi crítica d'aquestes imatges de diferents documents de l'Arxiu Comarcal d'Osona, així com idees clau associades a cadascuna.

- *Què és / Què hi passa?*
- *De què em parla*
- *Què hi ha / Què no hi ha?*

- *Qui hi ha / Qui no hi ha?*
- *Què em diu?*

En primer lloc, mostrarem el plànol de 1929 del velòdrom de Mataró¹. Els farem les següents preguntes (és possible que algunes respostes ja s'hagin donat a partir de les preguntes genèriques, aleshores caldrà obviar-les) :

- *Sabríeu dir què és aquest edifici? (Explicació de què és un velòdrom)*
- *Heu estat mai a un velòdrom? Us agrada anar en bici? Per on es pot fer ciclisme? (Ciutat, muntanya, camp a través...)*
- *Quants anys creieu que té aquest plànol?*
- *És important el ciclisme al Maresme? Algú de vosaltres o de les vostres famílies practica ciclisme?*²

Ara començarem a ensenyar fotografies de ciclistes d'aquella època.

- *Com anaven vestits? S'assemblen als ciclistes d'ara?*
- *Com són les bicicletes? I les pistes de ciclisme?*
- *Podríeu imitar l'escena que veieu a la foto? (Seleccióem uns quants voluntaris, fem un tableau vivant per a recrear un parell d'imatges, amb voluntaris i voluntàries diferents per a cada una de les imatges).*

Durada estimada: 1 hora

¹ L'edifici no es construí fins el 1946.

² Per més informació sobre l'evolució del velòdrom (o velòdroms) de Mataró, podeu consultar:
<http://www.totmataro.cat/esports/mes-esports/item/45625-mataro-es-ciutat-de-velodrom>

2.2. Recerca de localitzacions i recreació fictícia de les imatges

Un cop haguem fet aquest petit exercici, dividim la classe en grups de cinc nens i nenes, aproximadament. A cada grup li assignarem 2 imatges. Els demanarem que facin una recreació de cada una de les imatges. Si es vol, i si s'hi està a prop, algunes es podrien recrear al propi velòdrom³. Com les ubicacions de les pròpies curses ciclistes i de motos canvien a les fotografies, demanarem que els i les alumnes recreïn l'entorn més adient (espais urbans, espais naturals, etc):

- Abans de recrear les fotografies és important que els i les alumnes es fixin en el tipus de bicis i equipament que duen els ciclistes de les imatges. Es tracta que la seva recreació sigui el més fidel possible (sobretot pel que fa a l'equipament). Evidentment, les recreacions de les curses de motos, ells i elles les hauran de fer amb bicicletes.
- Les fotos poden fer-les en color o blanc i negre.
- Cada alumne es pot encarregar d'una tasca concreta: recerca de la localització, il·luminació, uns fan "d'actors/models", altres de "fotògrafes", uns altres de directors/es de vestuari, altres de recerca/disseny de vestuari etc.

Durada estimada: 4 hores

³ En aquest cas s'hauria de demanar accés a les instal·lacions des de l'escola o des dels grups interessats. No obstant, l'accés al velòdrom no és necessari per a poder realitzar l'activitat. L'edifici ens serveix com a punt de partida per parlar sobre el ciclisme.

2.3. Presentació de les fotografies realitzades davant de la resta de la classe

Aquesta última part consisteix en una presentació davant de la classe dels resultats. Cada grup mostrarà les fotografies originals i al costat la recreació que ells i elles n'han fet. Els i les alumnes hauran de comentar el treball de les seves companyes:

- Quant s'assemblen a l'original, si les "poses", il·luminació, vestuari i atrezzo, localitzacions funcionen bé.
- Comparativa entre el moment en el qual es va prendre la fotografia original i la recreació que han fet els i les alumnes. *Com eren els carrers abans? Com es practicava esport? Les dones feien esport?* (Tota aquesta part de contextualització vindrà marcada per l'època de la fotografia. El/La docent haurà d'encarregar-se de direccionar el debat en relació a això.
- El propi grup que ha fet la foto no es pot limitar a mostrar les imatges que ha creat: ha de parlar del procés de realització, distribució de tasques, les decisions que han pres al llarg del procés creatiu, reptes i dificultats, com es resolen...

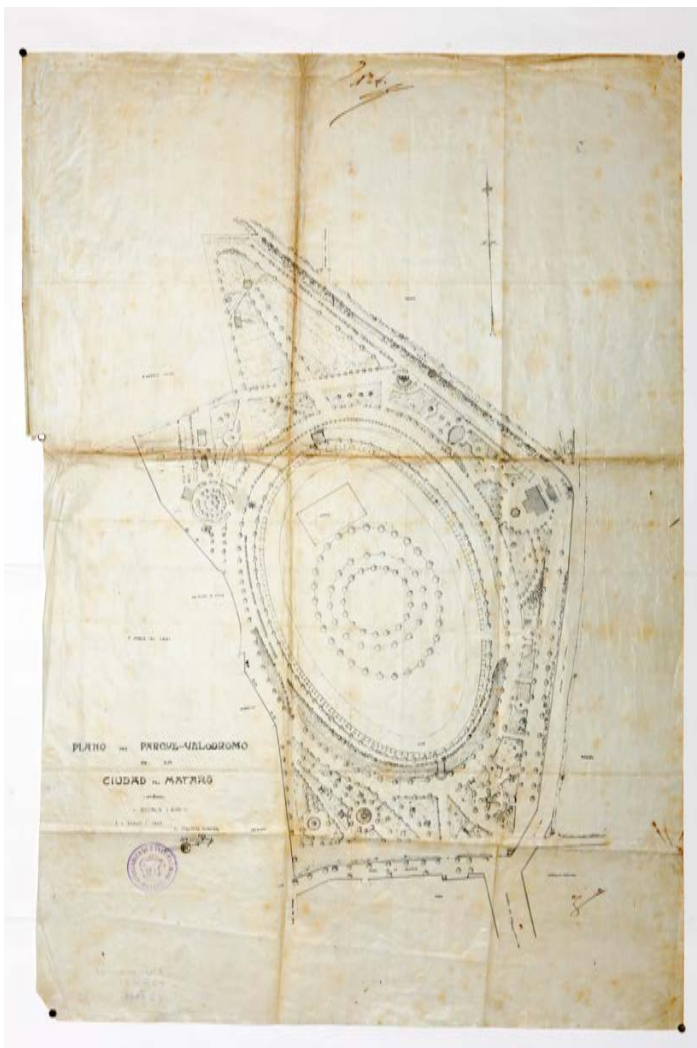
Durada estimada: 1.00h

Nota important: Com a tancament de l'activitat, recomanem realitzar una visita a l'Arxiu Comarcal del Maresme.

3. Materials

A continuació especificuem les diferents tipologies de documentació que emprarem per a l'activitat. Els documents i imatges corresponents a l'activitat els podreu descarregar d'una carpeta online.

Material 1: Plànol del Velòdrom de 1929

Plànol original. ACM70-1.
UD070000120001903,0001.
Autor: Eduard Ferrés Puig

Material 2: Fotografies de carreres de bicis i motos

Aquí trobareu una petita mostra del material que podeu fer servir.

Fotografia ciclisme en blanc i negre.
ACM 70- Col·lecció Joan Mañach / MAÑ 272

Fotografia ciclisme en blanc i negre.
ACM 70- Col·lecció Joan Mañach / MAÑ 084